

ČESKÉ PRAVO

ČASOPIS SPOLKU NOTÁŘŮ ČESKOSLOVENSKÝCH.

ŘÍDÍ PROF. Dr. EM. SVOBODA S KRUHEM REDAKČNÍM.

VYCHÁZÍ KAŽDÝ MĚSÍC MIMO ČERVENEC A SRPEN. — REDAKCE A ADMINISTRACE V PRAZE-II, VÁCL. NÁM. 28. — PŘEDPLATNÉ ROČNĚ 40 K I S POŠTOVNÍ ZÁSILKOU — JEDNOTLIVÉ ČÍSLO 4 KČ.

ROČNÍK IX.

V PRAZE, V ČERVNU 1927.

ČÍSLO 6.

Notář Dr. Liska:

Jak bude notář vykonávat za nynějšího jazykového práva svoji činnost v § 1. not. řádu jemu vyhrazenou po stránce jazykové?

(Pokračování.)

Při notářských listinách částky III. a V. hlavy V. not. ř. jest však možný i jiný výklad a to takový:

V §u 76. not. ř. vyžaduje se při osvědčeních, aby měla veřejnou moc, pouze, aby bylo při jejich sepsání a vydávání šetřeno toho, co pro to které z nich v §§ 77. až 90. jest uvedeno. Třebas v poslední větě § 76. jest řeč pouze o osvědčeních, nelze pochybovati o tom, že ustanovení věty té platí i o protokolech, jež při tom kterém osvědčení jest nutno sepsati.

Při protokolech částky V. hlavy V. není v tom směru vůbec zvláštního ustanovení a platí pro ně všeobecné ustanovení § 2. not. ř.

Vedle toho vyžaduje se k tomu, aby not. listiny částky III. a V. hlavy V. not. ř. měly průvodní moc veřejné listiny, aby notář zachoval i předpisy §§ 31. až 33. not. ř.

Ani v částce III., ani v V. hlavy V. not. ř. není však podobného předpisu, jaký obsahuje § 52. not. ř. při not. spisech, že totiž not. spis musí býti účastníkům přečten a že se notář musí dotazováním přesvědčiti, že účastníci s obsahem spisu souhlasí, což jest jen tehdy možno, když spis not. byl sepsán jazykem, jemuž účastníci rozumějí; dále není ani v částce III. ani v V. hlavy V. ustanovení, jako v §u 68. lit. f, které platí podle §u 73. not. ř. též při not. protokolech o posledních pořízeních, podle něhož jak tento protokol, tak i not. spis na konci musí obsahovati zmínku o tom, že not. spis případně protokol byl účastníkům přečten, aneb že čtení bylo nahrazeno (při hluchých, němých, hluchoněmých a těch, kteří neznají jazyka, v němž listina jest sepsána, formálnostmi zákonem předepsanými, jinak, že not. spis případně protokol nemá moci veřejné listiny.

Z toho plyne, že protokol podle částky III. hlavy V. sepsaný a osvědčení na základě něho vydané, pak protokol sepsaný podle částky V. hlavy V. jest veřejnou listinou přes to, že v protokolech těch nebylo uvedeno, že byly účastníkům přečteny a jimi schváleny; z toho a z té okolnosti, že ustanovení §§ 59. až 64. not. ř. neplatí ani při osvědčeních a protoko-

lech při nich sepsaných ani při protokolech v částce V. hlavy V. not. ř. uvedených, dalo by se dále souditi, že tyto protokoly a osvědčení neztrácejí své moci veřejných listin ani tehdy, když byly sepsány v jazyku, jemuž účastníci nerozumějí, ani tehdy, když byly sepsány v několika jazycích.

Osvědčení má býti sepsáno podle § 43. not. ř. v něčem jazyku zemském; v jazyku cizím smí býti sepsáno podle § 90. not. ř. tehdy, když notář jest oprávněn v tomto cizím jazyku sepsati not. spis.

V § 90. not. ř. mluví se sice pouze o osvědčení a nikoliv též o protokolu; ježto však při osvědčeních v §§ 87. a 88. not. ř. uvedených do osvědčení musí býti pojat doslovný obsah protokolu, nelze pochybovati o tom, že i protokol notář smí sepsati v cizím jazyku.

Protokol částky V. hlavy V. not. ř. by však notář v cizím jazyku sepsati nesměl, neboť podle § 43. not. ř. ustanovuje zákon (not. řád), kdy lze listinu v jazyku cizím sepsati; takového ustanovení v částce V. hlavy V. však není.

Ani v částce III. ani v V. hlavy V. není ustanoveno, že by not. listina musela býti sepsána jazykem, jemuž účastníci rozumějí, aneb že by nesměla býti sepsána v několika jazycích.

Právě ustanovení §§ 63. a 64. not. ř., která při not. listinách částky III. a V. hlavy V. neplatí, navštěvovala by tomu, že not. listina taková sepsaná v jazyku, jemuž účastníci nerozumějí, aneb sepsaná ve více jazycích, neztrácí moci veřejné listiny.

Náš not. řád předpokládá však jako samozřejmé, že not. listina bude sepsána jazykem, jemuž účastníci rozumějí. Jedinou výjimku připouští pouze pro not. spisy a notářské protokoly o posledních pořízeních v §§ 63., 64. a 72.

Z tohoto důvodu přikloňuji se k přísnějšímu výkladu, že protokoly částky III. a V. hlavy V. mohou býti sepsány pouze jazykem, jemuž účastníci rozumějí, připouštím však možnost, aby takový protokol byl sepsán i v několika jazycích, at již celý aneb jednotlivé jeho části, když jen účastníci jazyky ty znají.

Při osvědčeních, jež účastníci nepodepisují, lze připustiti možnost nejen aby byly sepsány ve více jazycích, nýbrž i v takových, jichž účastníci neznají.

Z těchto úvah dospěl jsem, pokud se týče stránky jazykové z předpisů not. řádu k těmto závěrům:

1) Při veškerých not. listinách v §u 2. not. řádu uvedených musí notář přesně a pečlivě zachovávat

jak ustanovení hlavy IV. tak i hlavy V. not. řádu a zejména ona, jichž nezachování má v zápětí ztrátu moci a působnosti veřejné listiny.

2) Not. spis a not. protokol o posledním pořízení smějí býti sepsány pouze v jednom jazyku a to zpravidla jenom v jazyku, jemuž účastníci rozumějí; výjimečně lze je podle šu 63., 64. a 72. not. ř. sepsati v jazyku, jemuž některý účastník nerozumí.

Not. osvědčení mohou býti sepsána i ve více jazycích, pokud to podle povahy toho kterého osvědčení bude možno, a to i jazykem, jemuž účastníci nerozumějí. Protokoly uvedené v částce III. a V. hlavy V. not. ř. mohou býti sepsány pouze v jazyku, jemuž účastníci rozumějí; mohou býti však sepsány, pokud to podle povahy toho kterého not. úkonu bude možno, též ve dvou nebo více jazycích, avšak jen tehdy, když těmto jazykům účastníci rozumějí.

3) Neznalost jazyka na straně účastníků a plynoucí z toho nemožnost v něm sepsati not. listinu, není důvodem k odepření not. úkonu po rozumu šu 35. not. ř.

Z předpisů jaz. zákona budou nás notáře zajímati hlavně ustanovení §§ 1., 2., 4., 7., 8. a 9. a z předpisů prováděcího nařízení ustanovení dílu I. hlava I., II., III., IX., XI. b) až d), XII. a XIII., dílu II. hlava XV. a dílu III. hl. XVI. a XVII.

O notářích jako takových neděje se v jazykovém zákonu vůbec žádná zmínka a v jaz. prováděcím nařízení pouze na několika málo místech. Tak v odst. 3. čl. 2., kde notáři byli prohlášeni za orgány republiky po rozumu jaz. zákona, pak v odst. 2. čl. 58., podle něhož »úřední osvědčení a vysvědčení . . . notářů . . . jež určena jsou pro potřebu ve vnitrozemí a jež vydávají se stranám, píše se podle předpisů hlavy I. a III. v jazyku státním anebo v jazyku státním a příslušném jazyku menšinovém«; dále v odst. 4. čl. 67., podle něhož »úkony soudního komisařství mohou býti přikázány jen notářům, kteří jsou způsobilí úřadovati také ve státním jazyku«, a konečně v čl. 69. jednajícím o jazyku zkoušek a v čl. 91. jednajícím o notářských komorách.

Nezbývá proto, než použití na notáře a jejich úřední činnost předpisů jazykového zákona a jeho prov. nařízení daných o orgánech republiky.

V § 1. jaz. zákona stanoví se zásada, že úřadování všech soudů, úřadů, ústavů, podniků a orgánů republiky děje se z pravidla jazykem československým.

Výrazem »úřadování« není míněno pouze úřadování ve smyslu užším jako vykonávání působnosti či činnosti úřadů, nýbrž vzhledem k tomu, že se v § 1. jaz. zák. vedle soudů a úřadů uvádí též ústavy, podniky a orgány republiky, úřadování ve smyslu širším jako vykonávání činnosti těchto ústavů, podniků a orgánů republiky.

Nemůže býti proto sporno, že v tomto širším smyslu jest i vykonávání činnosti notářovy podle § 1. not. řádu »úřadování«, aniž by se tím notář stal úřadem.

Bude-li tedy v tomto pojednání mluveno o »úřední činnosti« notářově, pak jest to pouze v tomto širším smyslu míněno.

V § 2. jaz. zákona stanoví se výjimka z pravidla v § 1. vysloveného, podle níž soudy, úřady a orgány republiky, jichž působnost vztahuje se na okres soudní, v němž podle posledního soupisu lidu obývá alespoň 20% státních občanů téhož, však jiného jazyka než československého, jsou ve všech věcech, jichž vyřízení náleží jim na základě toho, že působnost jich vztahuje

se na tento okres, povinny přijímati od příslušníků jazyka této menšiny podání v témž jazyku a vydati vyřízení těchto podání nejen v jazyku československém, nýbrž i v jazyku podání.

V odstavci 3. § 2. jaz. zák. ponechává se nařízení, pokud a při kterých soudech a úřadech, jichž působnost obmezena jest na jediný okres, a sice okres s takovou národní menšinou, jakož i soudech a úřadech jim instancně bezprostředně nadřízených, lze obmeziti se na vydání vyřízení pouze v jazyku strany.

Podle odst. 5. téhož § bylo dále moci výkonné ponecháno, aby ustanovila, kterým jazykem v těchto případech bude »projednáváno« a konečně v odst. 7. § toho bylo stanoveno, že v okresích s národní menšinou podle odst. 2. použití jest při vyhláškách státních soudů, úřadů a orgánů a při jich zevních označeních také jazyka národní menšiny.

V § 2. jaz. zák. stanoví se tedy pro příslušníky menšinového jazyka pokud se úřadování notářova jako orgánu republiky týče, výjimka

1. ohledně podání,
2. ohledně vyřízení podání,
3. ohledně projednávání o podání a
4. ohledně zevního označení notářovy úřední místuosti.

V čl. 3. prov. nař. prohlašuje se za podání ve smyslu jaz. zákona a jeho prov. nařízení ústní nebo písemná žádost za úřední výkon i každé ústní nebo písemné sdělení.

Co to jest »vyřízení podání«, v prováděcím nařízení se nikde nepraví, plyne to však z věci samé; vyřízením podání vyrozumíváme projev soudu, úřadu aneb skutečného orgánu republiky, plynoucí ze státní moci jim propůjčené a učiněný vzhledem k určité žádosti strany, po případě i bez takové žádosti.

Takovým vyřízením jsou rozsudky, platební rozkazy, usnesení, výměry, nálezy, rozhodnutí a pod. soudů a úřadů.

Jest pravda, že notář ten který úkon v § 1. not. ř. uvedený vykonává pouze na žádost účastníků, a v tom smyslu bylo by lze takovou žádost označiti jako podání ve smyslu jazykového zákona.

Máme-li předpisů jaz. práva o »vyřízení podání« použiti i na činnost notářovu podle § 1. not. ř., pak nezbývá, než i not. úkony označiti jako »vyřízení podání«, pokud to arcit při tom kterém z úkonů těch podle jeho povahy bude možno.

O vrácení podání, jež bylo učiněno jazykem nepřislušným, k opravě formální vady a opětnému předložení a o odmítnutí jeho (čl. 4.—6. a 19. prov. nař.) pojednal jsem obšírně ve svém shora vzpomenutém pojednání, k němuž zde odkazuji.⁸⁾

Mezi podáním a vyřízením jeho leží zpravidla projednávání.

O »projednávání« pojednávají odst. 5. § 2. jaz. zák. a čl. 8., 9., 24., 37. a 38. prov. nař.

Výsledek projednávání bývá pak pravidelně zjištěn zápisem (protokolem).

O zápisech jedná se v čl. 1., 8., 9., 22., 24., 28., 37. a 38. prov. nař. Z těchto článků budou nás nejvíce zajímat čl. 1., 8., 9., 22. a 24.

Podle zmocnění v odst. 2. § 8. jaz. zák. státní moci výkonné uděleného, připouští se v čl. 8., 9. a zajisté

⁸⁾ Viz České Právo ročník VIII. (1926) na str. 35. a 36.

i v čl. 24. prov. nař., aby k usnadnění úředního styku se stranami neznalými jazyka, v němž při tom kterém soudu, úřadu nebo orgánu republiky po rozumu jazykového zákona se úřaduje, za podmínek v čl. 8. uvedených se stranami bylo jednáno bez tlumočnicka v jejich jazyku.

Jak jsem ve svém shora vzpomenutém pojednání prokázal, nevztahují se ustanovení čl. 8. a 9. prov. nař. na notáře, nýbrž pouze na soudy a úřady, není však pochybnosti, že ustanovení čl. 9. prov. nař. bude lze při činnosti notářově podle § 1. not. řádu obdobně použiti vzhledem na ustanovení odst. 2. § 8. jaz. zák., — neboť jinak by nebylo vůbec možno s účastníky jazyka čsl. neznalými bez tlumočnicka jednati.

Podle čl. 1., 8. a 9. prov. nař. smí se stranami a jinými účastníky býti jednáno jen ve státním jazyku, pouze v případě čl. 9. smí se stranou jazyka čsl. neznalou býti jednáno v jejím jazyku menšinovém; zápis musí však býti sepsán pouze v jazyku státním.

Podle čl. 24. prov. nař. jsou soudy, úřady aneb orgány republiky povinny za podmínek v čl. 18. uvedených s příslušníky menšinového jazyka na jejich žádost v tomto menšinovém jazyku projednávat. Účastní-li se jednání též osoby, jež užívají státního jazyka, projedná se věc s každým účastníkem v jazyku, jímž mluví, při čemž soudce, úředník nebo orgán bude hleděti k tomu, aby přednesy účastníků staly se srozumitelnými i druhým účastníkům neznalým tohoto jazyka. Zápis budiž sepsán státním jazykem, pouze výpovědi nebo prohlášení súčasťných příslušníků menšinového jazyka budtež zapisovány v jejich jazyku, nežádá-li strana, aby byly zapisovány též v jazyku státním.

Odstavec 1. čl. 24. není dosti přesně stylisován a dává důvod k pochybnostem, v jakém jazyku se má sepsati zápis, zdalí celý v jazyku menšinovém aneb tak, jak v odst. 2. jest uvedeno, ve státním jazyku a pouze výpovědi nebo prohlášení súčasťných příslušníků menšinového jazyka v jejich jazyku. Kdyby na rozdíl od odst. 2. čl. 24. zápis v případě odst. 1. téhož článku měl býti sepsán celý jazykem menšinovým a nikoliv jen výpovědi účastníků, muselo by to tam výslovně býti uvedeno.

Ježto se to nestalo, bude třeba i v odst. 1. čl. 24. sepsati zápis jazykem státním a pouze výpovědi súčasťných jazykem menšinovým.

Od zápisu v čl. 9. a 24. prov. nař. vzpomenutých, jimiž průběh projednávání a jeho výsledky se zjišťují, a který tvoří část projednávání, sluší rozeznávatí protokolární podání podle čl. 22. prov. nař., to jest zápis učiněný o ústním podání strany.

Takové protokolární podání smí podle čl. 22. prov. nař. soud, úřad nebo orgán, který jest oprávněn s příslušníkem menšinového jazyka v tomto jeho jazyku jednati, sepsati pouze ve státním jazyku, má-li podání to býti zasláno ku příslušnému vyřízení soudu, úřadu nebo orgánu, který není oprávněn přijímatí podání v jiném jazyku než ve státním.

Je-li podání určeno k vyřízení, ať již předběžnému aneb konečnému, nejen soudu, úřadu aneb orgánu, který není oprávněn přijímatí podání v jiném než státním jazyku, nebo v menšinovém jazyku podání, nýbrž i soudu, úřadu aneb orgánu, který podání v menšinovém jazyku strany jest oprávněn a povinen přijati, sepíše se podání protokolární nejen v jazyku státním, nýbrž i v menšinovém jazyku strany.

O třetím možném případě, kdy protokolární podání jest určeno pouze pro soud, úřad aneb orgán, který v menšinovém jazyku strany jest oprávněn a povinen podání v menšinovém jazyku strany sepsané přijati, nečiní se v čl. 22. prov. nař. zmínky.

Z ustanovení článku toho, pak čl. 4. odst. 4. prov. nař. plyne a contrario, že v tomto případě smí podle odst. 2. § 2. jaz. zák. protokolární podání jako zápis o ústním podání býti sepsán pouze v menšinovém jazyku strany.

Ohledně podání a jeho vyřízení platí tedy zásada, že podání musí býti učiněno pouze jazykem československým a že jenom jazykem tím smí býti vyřízeno a že jen výjimečně za podmínek uvedených v § 2. jaz. zák. od příslušníků jazyka menšinového musí býti přijímány podání v jejich menšinovém jazyku a vyřizovány nejen v jazyku československém, nýbrž i v jazyku podání.

Ustanovení čl. 37. prov. nař., podle něhož za podmínek tam uvedených jest možno jednati a vyřizovati jen v jazyku menšinovém, pro notáře neplatí, neboť možnost ta jest dána pouze soudům a úřadům, tedy nikoliv i orgánům a mimo to jen těm soudům a úřadům, jichž působnost jest omezena na jediný soudní okres, kdežto působnost notářova podle § 8. not. ř. vztahuje se na obvod sborového soudu, tedy na více soudních okresů.

O sepisování listin a speciálně notářských listin neděje se v jazykovém zákonu žádná zmínka. V prováděcím nařízení nalézá se ustanovení pokud se týče notářských listin v § 2. not. řádu uvedených pouze v čl. 58. jednajícím o úředních osvědčeních a vysvědčeních.

O pochybnostech zde povstalých, bylo-li v čl. 58. prov. nař. slova »osvědčení« použito ve smyslu části III. hlavy V. not. řádu pouze o určitém druhu not. listin, aneb o všech not. listinách, vyslovil jsem se v mém shora vzpomenutém pojednání.⁹ (Pokračování příště.)

*

Poznámka redakce.

S náhledy zde projevenými nemůžeme plně souhlasiti, neboť

1. jest jazykový zákon součástí ústavy, jež jako fundamentální zákon musí býti předem respektován,
2. zákon jazykový jest pozdější než notářský řád,
3. zákon ten výslovně zrušuje veškerá dřívější ustanovení jazyková. Nelze proto tvrditi, že notáři musí se předem řídití notářským řádem, kde jest týž v rozporu se zákonem jazykovým, nýbrž právě naopak, musí předem respektovati jazykový zákon.

F. Kovář:

Žádoucí výluky a doplňky ve vládním návrhu min. spravedlnosti o novém notářském řádu.

(Dokončení.)

Z vylíčených příčin je velmi žádoucí změna prvního odstavce § 214, jak uvedeno s hranicí počtu obyvatel nynějším poměrům as odpovídající.

Stylisace žádoucí změny obsahu § 215 odstraňuje nevhodná vládní slova a blíže určuje pravý stav věci.

Stává se, že právní přítel dá si podepsati plnou moc

⁹) České Právo roč. VIII. (1926) na straně 36.